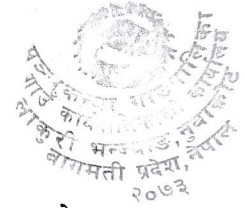


एक शैक्षिक संस्था एक उद्यम कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७९

स्वीकृत मिति २०७९/११/१३ गते

१. **प्रस्तावना** : राष्ट्रिय युवा नीति, २०७२ र युथ भिजन २०२५ निर्देशित गरे अनुसार उद्यमशिलता मार्फत सार्वजनिक शिक्षामा सबलीकरणका लागि शैक्षिक संस्था मार्फत "एक शैक्षिक संस्था एक उद्यम कार्यक्रम" लाई प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गर्ने उद्देश्यले पञ्चकन्या गाउँकार्यपालिकाले यो कार्यविधि बनाएको छ ।
२. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ**: (१) यो कार्यविधिको नाम एक शैक्षिक संस्था एक उद्यम कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७९ रहेको छ ।
(२) यो कार्यविधि पञ्चकन्या गाउँ कार्यपालिकाले स्वीकृत गरेको मितिदेखि लागू हुनेछ ।
३. **परिभाषा** : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,
- क) "एक शैक्षिक संस्था उद्यम कार्यक्रम" भन्नाले गाउँपालिका भित्रका सामुदायिक माध्यमिक विद्यालयहरूमा उद्यमशीलता विकासका लागि सञ्चालित कार्यक्रम सम्झनु पर्दछ ।
- ख) "गाउँपालिका" भन्नाले पञ्चकन्या गाउँपालिका सम्झनु पर्दछ ।
- ग) "अध्यक्ष" भन्नाले गाउँपालिकाको अध्यक्ष सम्झनु पर्दछ ।
- घ) "उपाध्यक्ष" भन्नाले गाउँपालिकाको उपाध्यक्ष सम्झनु पर्दछ ।
- ङ) "शैक्षिक संस्था" भन्नाले एक शैक्षिक संस्था एक उद्यम कार्यक्रम लागू भएका शैक्षिक संस्था सम्झनु पर्दछ ।
- च) "विद्यार्थी उद्यमी क्लब" भन्नाले एक शैक्षिक संस्था एक उद्यम कार्यक्रम संचालनका लागि गठन गरिएको विद्यार्थी उद्यमी क्लब सम्झनु पर्दछ ।
- छ) "उद्यम कोष" भन्नाले एक शैक्षिक संस्था एक उद्यम कार्यक्रम लागू भएका शैक्षिक संस्थामा उद्यम सञ्चालनका लागि स्थापित कोष सम्झनु पर्दछ ।
- ज) "उद्यम कोष सञ्चालक समिति" भन्नाले उद्यम कोष सञ्चालन गर्ने समितिलाई सम्झनु पर्दछ ।
- झ) "संरक्षक समिति" भन्नाले एक शैक्षिक संस्था एक उद्यम कार्यक्रमको संरक्षणका लागि गठित समिति सम्झनु पर्दछ ।
- ञ) "साझेदार संस्था" भन्नाले एक शैक्षिक संस्था एक उद्यम कार्यक्रम सञ्चालनका लागि प्राविधिक सेवा र सहयोग उपलब्ध गराई साझेदारीमा काम गर्ने संस्थालाई सम्झनुपर्छ ।
- ट) "पूर्व विद्यार्थी मञ्च" भन्नाले विगतमा सम्बन्धित शैक्षिक संस्थामा अध्ययन गरी हाल विभिन्न निकाय तथा क्षेत्रमा रहेका विद्यार्थीहरूबाट गठन भएको मञ्च सम्झनु पर्दछ ।
- ठ) "विज्ञ" भन्नाले सम्बन्धित विषयमा ज्ञान, सीप, अनुभव र दक्षता भएको ब्यक्ति सम्झनुपर्दछ ।
- ड) "विद्यार्थी कल्याणका कार्यक्रम" भन्नाले विद्यार्थीको शैक्षिक उपलब्धि वृद्धि गर्ने विद्यार्थी प्रोत्साहनका कार्यक्रमहरूलाई सम्झनु पर्छ ।
४. **उद्देश्य**:
- क) शैक्षिक संस्था मार्फत सामाजिक रुपान्तरण गर्ने ।
- ख) शैक्षिक संस्थालाई उद्यम गर्ने सिकाई स्थलको रुपमा बिकास गर्ने ।



- ग) सार्वजनिक शिक्षामा गुणस्तर, नवप्रवर्तन तथा उद्यमशीलता विकास गरी शैक्षिक रुपान्तरण गर्ने ।
घ) सार्वजनिक शिक्षाको सबलीकरण गर्ने ।

५. लक्षित शैक्षिक संस्था : गाउँपालिका भित्रका सामुदायिक माध्यमिक विद्यालयहरु लक्षित शैक्षिक संस्था हुनेछन्।

६. उद्यम क्षेत्र : शैक्षिक संस्थाले उद्यम गर्न सकिने व्यावसायिक क्षेत्रहरु देहाय बमोजिम रहने छन्।

- क) कृषि तथा पशुपन्छीमा आधारित उद्यम व्यवसाय,
ख) वन (जडीबुटी, बनपैदावार) मा आधारित उद्यम व्यवसाय,
ग) विज्ञान तथा सूचना प्रविधि र सञ्चारमा आधारित उद्यम व्यवसाय,
घ) पर्यटन प्रवर्द्धन (होटेल, होमस्टे, रिसोर्ट) मा आधारित उद्यम व्यवसाय,
ङ) निर्माणमा आधारित उद्यम व्यवसाय,
च) कलामा आधारित उद्यम व्यवसाय,
छ) संस्कृति, साहित्य सृजना, गीत संगीतमा आधारित भई गरिने उद्यम व्यवसाय,
ज) विद्यालयले आवश्यकता महसुस गरी छनौट गरिने अन्य उद्यम व्यवसाय ।

७. विद्यार्थी उद्यमी क्लब: (१) शैक्षिक शिक्षण संस्था एक उद्यम कार्यक्रम लागू गरिएका विद्यालयमा माध्यमिक तहका कक्षाहरुमा

अध्ययनरत छात्र तथा छात्रा तर्फको प्रथम विद्यार्थी सहित बढीमा १५ सदस्यीय विद्यार्थी उद्यमी क्लब रहनेछ ।

(२) विद्यार्थी उद्यमी क्लबको काम, कर्तव्य अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

- क) एक शैक्षिक संस्था एक उद्यम कार्यक्रम सञ्चालन, रेखदेख र ब्यवस्थापन गर्ने ।
ख) एक शैक्षिक संस्था एक उद्यम कार्यक्रम सञ्चालनको लागि सरोकारवालाहरूसँग सहकार्य, समन्वय, साझेदारी गर्ने ।
ग) एक शैक्षिक संस्था एक उद्यम कार्यक्रमको लागि उपयुक्त उद्यम छनौट गर्ने ।
घ) एक शैक्षिक संस्था एक उद्यम कार्यक्रमको कार्ययोजना बनाई लागू गर्ने ।
ङ) एक शैक्षिक संस्था एक उद्यम कार्यक्रमको प्रोफाइल बनाई अभिलेख अद्यावधिक गर्ने ।
च) कम्तीमा बर्षको २ पटक अभिभावकहरुलाई सम्बन्धित उद्यमको विषयमा अभिमुखीकरण गर्ने।
छ) उद्यम कोषबाट थप उद्यम विस्तार, उद्यमशीलता विकास तथा विद्यार्थी कल्याणका कार्यक्रम गर्ने ।

८. उद्यम कोषको सञ्चालन : (१) एक शैक्षिक संस्था एक उद्यम कार्यक्रम लागू भएका शैक्षिक संस्थामा उद्यम सञ्चालनका लागि

स्थापित उद्यम कोष रहनेछ। उक्त कोष सञ्चालन गर्नको लागि देहाय बमोजिम उद्यम कोष सञ्चालक समिति रहनेछ।

- क) विद्यालयको प्रध्यानाध्यापक - अध्यक्ष
ख) उद्यमी विद्यार्थी क्लबका अध्यक्ष - सदस्य
ग) विद्यालयको लेखा हेर्ने कर्मचारी - सदस्य सचिव

(२) उद्यम कोष सञ्चालक समितिको काम कर्तव्य अधिकार बमोजिम हुनेछ ।

- क) उद्यम कोष सञ्चालन, रकम परिचालन र लेखाङ्कन गर्ने ।
ख) उद्यम कोषको आम्दानीबाट विद्यार्थी कल्याणका कार्यक्रम गर्न ५० प्रतिशतमा नबढ्ने गरी रकम निकासी गर्ने ।
ग) उद्यम कोषको विस्तार, संरक्षण, संवर्द्धन गर्ने ।
घ) उद्यम कोषमा जम्मा भएको रकमको उच्चतम सदुपयोग गर्ने ।
ङ) अन्य आवश्यक कामहरु गर्ने गराउने ।



(३) उद्यम कोषमा देहाय बमोजिमको रकम जम्मा गर्नुपर्नेछ ।

- क. शैक्षिक संस्थामा अध्ययनरत विद्यार्थीका अभिभावकहरुबाट उद्यम गर्न बार्षिक रुपमा संकलित रकम,
- ख. प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान,
- ग. उद्यमबाट प्राप्त आम्दानी,
- घ. पूर्व विद्यार्थी मञ्चबाट उद्यम सञ्चालनार्थ स्वेच्छिक रुपमा प्राप्त रकम,
- ङ. गाउँपालिकाबाट प्राप्त रकम,
- च. अन्य व्यक्ति तथा संघसंस्थाबाट अनुदान स्वरुप प्राप्त रकम ।

(४) उद्यम कोषबाट देहायनुसार खर्च गर्न सकिनेछ ।

- क) उद्यम कोषको सम्पूर्ण आम्दानी उद्यम सञ्चालन, विस्तार तथा प्रवर्द्धनमा खर्च गर्नु पर्नेछ ।
- ख) उद्यम कोषको आम्दानीको ५० प्रतिशतमा नबढ्ने गरी विद्यार्थी कल्याणका कार्यक्रममा खर्च गर्न सकिनेछ ।

९. संरक्षक समितिको गठन: (१) एक शैक्षिक संस्था एक उद्यम कार्यक्रमको संरक्षकका रुपमा देहाय बमोजिम एक संरक्षक समिति रहनेछ:

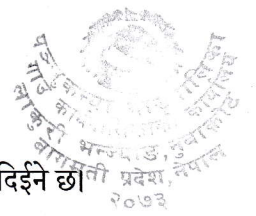
- क) विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष अध्यक्ष
- ख) विद्यालय रहेको वडाको वडाध्यक्ष सदस्य
- ग) विद्यालयको प्रध्यानाध्यापक सदस्य सचिव

(२) संरक्षक समितिको काम कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:

- क) अभिभावकहरुलाई कार्यक्रमको विषयमा अभिमुखीकरण गरी उद्यम कोषमा रकम जुटाउने ।
- ख) एक शैक्षिक संस्था एक उद्यम कार्यक्रमलाई आवश्यक पर्ने सहयोग जुटाउने ।
- ग) विद्यार्थी उद्यमी क्लवलाई उद्यम सञ्चालनको लागि सबै प्रकारको सहजीकरण, क्षमता विकासका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने गराउने ।
- घ) एक शैक्षिक संस्था एक उद्यम कार्यक्रमको समग्र अनुगमन मूल्याङ्कन तथा उद्यम प्रोफाइल तयार गरी सम्बन्धित निकायमा पेश गर्न लगाउने ।

१०. शैक्षिक संस्था छनौटका आधारहरू : (१) दफा ६ मा उल्लेखित उद्यम क्षेत्रहरू मध्ये कुनै एक क्षेत्रमा उद्यम गर्न इच्छुक शैक्षिक संस्थालाई उद्यम सञ्चालन गर्नका लागि देहायका छनौटका आधारहरू निर्धारण गरिएको छ,

क्र स	छनौटका आधारहरू	१०० अंक
१	उद्यम परियोजना प्रस्ताव	४०
२	उद्यम कोष स्थापना भएको	१०
३	उद्यमी विद्यार्थी क्लवको गठन भएको	५
४	पूर्व विद्यार्थी मञ्च गठन भएको	५
५	सम्बन्धित वडाको सिफारिस	५
६	विद्यालय व्यवस्थापन समितिको प्रतिबद्धता	५
७	भौतिक पूर्वाधार (पानी, विजुली, जग्गा)	२०
८	माध्यमिक तहको विद्यार्थी संख्या (९-१२)	१०



(२) प्राविधिक तथा व्यवसायिक धार /शिक्षा लागु भएका सामुदायिक माध्यमिक विद्यालयलाई विशेष प्राथमिकता दिईने छ।

११. सूचना प्रकाशन: (१) एक शैक्षिक संस्था एक उद्यम कार्यक्रममा सहभागिताका लागि गाउँकार्यपालिकाको कार्यालयबाट इच्छुक

शैक्षिक संस्थाहरूको जानकारीका लागि ३० दिने सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गरिनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सूचना प्रकाशित भएपछि एक शैक्षिक संस्था एक उद्यम कार्यक्रम सञ्चालन गर्न चाहने विद्यालयहरूले अनुसूची १ बमोजिमको ढाँचामा निवेदन र अनुसूची २ बमोजिमको ढाँचामा उद्यमको व्यावसायिक परियोजना प्रस्ताव पेश गर्नुपर्नेछ।

(३) शैक्षिक संस्था छनौट समिति: गाउँपालिकाको कार्यालयमा प्राप्त भएका प्रस्ताव र व्यवसायिक योजना मूल्याङ्कन गरी छनौट गर्न सम्बन्धित क्षेत्रको विज्ञ समेत रहने गरि तीन सदस्य समिति मार्फत शैक्षिक संस्था छनौट गर्नुपर्नेछ।

(४) शैक्षिक संस्था छनौट समितिमा जिल्ला युवा समितिका अध्यक्षलाई आमन्त्रण गर्न सकिनेछ।

(५) शैक्षिक संस्था छनौट समितिको बैठक सम्बन्धी कार्यविधि र छनौट सम्बन्धी आवश्यक मापदण्ड सो समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ।

(६) शैक्षिक संस्था छनौट समितिले प्राप्त उद्यम परियोजना प्रस्ताव उपर छानविन तथा आवश्यकतानुसार विद्यालयको स्थलगत अनुगमन समेत गर्न सक्नेछ।

१२. उद्यम सम्झौता: (१) शैक्षिक संस्था छनौट समितिबाट छनौट भएका शैक्षिक संस्था र गाउँपालिकाबीच तोकिए बमोजिमको ढाँचामा द्विपक्षीय सम्झौता गरिनेछ।

१३. प्रतिवेदन: (१) शैक्षिक संस्थाले एक शैक्षिक संस्था एक उद्यम कार्यक्रम सञ्चालन गर्न गरेको सम्झौता भएको एक महिना भित्र प्रारम्भिक प्रतिवेदन गाउँपालिका कार्यालयमा पेश गर्नु पर्नेछ। त्यसपछि चौमासिक रुपमा वित्तीय र भौतिक प्रगति पठाउनु पर्नेछ।

१४. लेखा परीक्षण:

(१) एक शैक्षिक संस्था एक उद्यम कार्यक्रमको लेखा प्रणाली नेपाल सरकारले तोकेको ढाँचामा र छुट्टै राख्नु पर्नेछ।

(२) उद्यमको आर्थिक कारोवारको लेखा परीक्षण शैक्षिक संस्थाले सूचिकृत गरेका दर्तावाल लेखापरीक्षकहरूमध्येबाट गराउनुपर्नेछ।

(३) लेखा परीक्षकको प्रतिवेदनलाई सामाजिक परीक्षण गरी सार्वजनिक गर्ने दायित्व सम्बन्धित शैक्षिक संस्थाको हुनेछ।

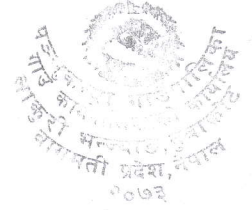
१५. अनुगमन तथा मूल्याङ्कन: (१) एक शैक्षिक संस्था एक उद्यम कार्यक्रमको अनुगमन सम्बन्धित अभिभावक, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक अभिभावक संघ र गाउँपालिकाबाट समेत गरिनेछ। यसको अभिलेख विद्यार्थी उद्यमी क्लबले राख्नुपर्नेछ।

(२) आवश्यकता अनुसार प्रदेश सरकार र केन्द्रिय निकाय तथा सरोकारवाला पक्षबाट पनि कार्यक्रमको प्रभावकारिताका लागि अनुगमन, निरीक्षण र अध्ययन समेत गरी पृष्ठपोषण तथा सुझावहरू लिन सक्नेछ।

१६. पुरस्कार: गाउँपालिकाले एक शैक्षिक संस्था एक उद्यम कार्यक्रमलाई प्रभावकारी र नतिजामुखी बनाउन निम्न सूचकका आधारमा उच्चतम अङ्क हाँसिल गर्ने शैक्षिक संस्थालाई नगद पुरस्कार तथा प्रमाणपत्र प्रदान गर्न सक्नेछ।

क) अधिकतम रोजगार सिर्जनाको अवस्था,

ख) स्थानीय स्रोत र साधनको अधिकतम प्रयोग,



अनुसूची १

(दफा ११ को उपदफा २ संग सम्बन्धित)

एक शैक्षिक संस्था एक उद्यम कार्यक्रम सञ्चालन गर्न चाहने विद्यालयहरूको लागि निवेदनको ढाँचा

श्रीमान् अध्यक्षज्यू,
पञ्चकन्या गाउँपालिका
लाकुरीभञ्ज्याङ, नुवाकोट ।

महोदय,

तहाँ गाउँपालिकाबाट मिति मा प्रकाशित सूचना अनुसार हाम्रो विद्यालयमा "एक शैक्षिक संस्था एक उद्यम कार्यक्रम" सञ्चालन गर्ने इच्छा भएकोले निम्न विवरण सहित देहायका कागजातहरू संलग्न गरी यो प्रस्ताव पेश गरिएको छ ।

१. विद्यालयको नाम र ठेगाना:
२. प्रधानाध्यापकको नाम र सम्पर्क नं:
३. उद्यमी विद्यार्थी क्लबका अध्यक्षको नाम र सम्पर्क नं:
४. उद्यम गर्न चाहेको व्यवसायिक क्षेत्र:
५. कक्षागत विद्यार्थी विवरण (कक्षा ९-१२):
६. जग्गा सम्बन्धी विवरण:
 - क) विद्यालयको नाममा रहेको:
 - ख) विद्यालयको हकभोग प्राप्त:
 - ग) वर्तमानमा उपयोगको अवस्था:
 - घ) भौतिक पूर्वाधार सम्बन्धी विवरण:
 १. कक्षाकोठा संख्या:
 २. कक्षाकोठा उपयोगको अवस्था:
 ३. प्रयोगशालाको अवस्था:
 ४. पानी विजुलीको उपलब्धता
 - ङ) उपलब्ध अन्य साधन स्रोतको विवरण:
 - च) उद्यम कोष सम्बन्धी विवरण:
 - क. कोष रहेको बैंकको नाम:
 - ख. कोष सञ्चालकहरूको नाम:

ग. खाता नं:

हस्ताक्षर

उद्यमी विद्यार्थी क्लब अध्यक्षको नाम:

मिति:

नोट: व्यावसायिक परियोजना प्रस्ताव अलग्गै पेश गर्नु पर्नेछ ।

हस्ताक्षर

प्रधानाध्यापकको नाम:

मिति:



अनुसूची २

(दफा ११ को उपदफा २ संग सम्बन्धित)

व्यावसायिक परियोजना प्रस्तावको नमुना ढाँचा

क्र. स.	विवरण	विवरणको विस्तृतीकरण
१	उद्यमको नाम, संक्षिप्त परिचय र उद्देश्य	विद्यार्थी उद्यमी क्लवको नाम: उद्यमको संक्षिप्त परिचय (उद्यमको नाम, पृष्ठभूमि) उद्यमको उद्देश्य उद्यमको क्षेत्र उद्यमबाट उत्पादन हुने वस्तुको नाम.....
२	उद्यम सञ्चालन हुने स्थान	प्रदेश जिल्ला..... गा.पा..... वडा नं. टोल.....
३	उद्यममा संलग्न हुने अनुमानित जनशक्ति	छात्र छात्रा जनशक्तिको प्राप्ति (स्थानीय स्तर वा बाह्य)
४	प्रयोग हुने कच्चा पदार्थ	कच्चा पदार्थको नाम स्रोत (स्थानीय वा बाह्य)
५	प्रयोग हुने मेसिनरी औजारको विवरण	नाम अनुमानित लागत स्रोत (बाह्य/स्थानीय)
६	उद्यमका लागि अनुमानित लागत	कूल रु चल पुँजी रु अचल पुँजी रु अचल पुँजीको नाम आफ्नो लगानी बाह्य लगानी



७	उत्पादित वस्तुको बजार क्षेत्र	बजारको नाम (स्थानीय/जिल्ला/प्रदेश/राष्ट्रिय) दुरी ढुवानी खर्च लक्षित ग्राहकहरू प्रतिस्पर्धाको अवस्था बजार विकासको सम्भावना
८	व्यवसायबाट हुने अनुमानित आम्दानी	जम्मा वार्षिक अनुमानित आम्दानी रु जम्मा अनुमानित वार्षिक खर्च वार्षिक अनुमानित नाफा रु
९	रोजगारी पाउने विद्यार्थी अनुमानित संख्या (विद्यार्थी उद्यमी क्लव बाहेक)	छात्र छात्रा अन्य जम्मा
१०	उद्यम सञ्चालन गर्न आवश्यक प्राविधिक जनशक्तिको उपलब्धता	उपलब्ध रहेको उपलब्ध नरहेको
११	अन्य (प्रविधिको प्रयोग,)
१२	उद्यमको कार्यान्वयन योजना (५ वर्षको)

नोट: यो व्यवसायिक योजनाको एउटा नमुना हो। उल्लेखित विवरणहरू नछुटाई थप विस्तृत विवरणहरू समावेश गरी सृजनात्मक रूपमा व्यवसायिक योजना बनाउन सकिनेछ।